

der viser det stik modsatte, nemlig Frihandelsperioden i Frankrig under det andet Kæjserdømme, hvor ingen brød sig om den offentlige Skoleundervisning. Da Republikken kom, i Forbindelse med den hyderligste Protektionisme, fik de tungene Skolegang. Jeg udbrager ingen Slutninger deraf, men jeg ønsker kun at stille det op lige over for det ærede Medlems Betragtninger.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Wardenfleth): Jeg skal paa dette Stadium af Sagen ikke fordybe mig i alle de Betragtninger, der særlig som Ripost mod mine Betragtninger ere komne frem fra forskellige ærede Talere, dog kan jeg ikke undgaa at berøre enkelte saadanne Punkter. Jeg skal først benytte Lejligheden til lige over for det ærede Medlem for Bornholms Amts 2den Valgkreds (M. S. Jensen) at udtale min Beklagelse, hvis han maatte have følt sig saaret ved de Bemærkninger, jeg gjorde lige over for ham; det var ikke min Mening at saare ham. Jeg tror ogsaa, at det kun er med meget lidet god Vilje, at man kan faa dette ud af mine Udtalelser. Om de end noget have baaret Præget af den meget negative Holdning, det ærede Medlem i sit første Foredrag indtog til Lovforslaget, er dette meget forstaaeligt; men det glæder mig, at mine Udtalelser have foranlediget ham til at give Tinget Vidnesbyrd om, at ogsaa han vil arbejde med til Lovforslagets Fremme. Jeg skal dernæst lige over for det ærede Medlem fra Verninge (H. Holm) gøre den Bemærkning, at naar han kom tilbage til Spørgsmaalet om den foreslaaede lavere undervisningspligtige Alder, og der netop frembævede det ringe Antal Børn under 7 Aar, der besøgte de offentlige Skoler, var dette jo blevet fremdraget af mig, og netop fremdraget lige over for det ærede Medlems Bemærkning om, at allerede en saa tidlig Skolegang under de nuværende Forhold benyttes i ikke ringe Omfang. Det kan godt være, at det ærede Medlem har Ret i sin Betragtning, at det, naar Forældre maatte hyppigere sætte deres Børn i Friskolen i en tidligere Alder, ligger noget i, at der til Friskolerne hyppigere end til Statskolerne er knyttet Bogeskoler og Forskoler. Men da det, som bekendt, er den Udvikling, Skolevæsenet gaar i Møde her i Landet, i større Grad at udvikle Forskolevæsenet, tror jeg, at der vil være god Anledning til at vente at en Reform, der gaar ud paa en tidligere Skolegang for Børnene, vil blive modtaget med Velvilje, naar altsaa Statskolen ogsaa kan frembyde samme Fordele, som Friskolen hidtil har frembudt, ved

en hensigtsmæssig Undervisning, særlig for smaa Børn. Den Forbindelse, som det ærede Medlem sætte mellem Tanken om Fortsættelseskoler og Aftenkoler for de voksne Børn som Ækvivalent for at bibeholde den tidligere Udstrivning af Skolen, forekommer mig at være noget fjernliggende, idet det dog er bekendt, at Spørgsmaalet om at oprette saadanne Fortsættelseskoler som faste Institutioner møder megen Modstand, særlig her i Tinget. Det forekommer mig derfor, at det, naar vi skulle til at lovgive angaaende Spørgsmaalet om Undervisningsalderen, ligger nær at tage Spørgsmaalet op, om der ikke turde være Grund til at gaa til denne lille Reform, som dog i Virkeligheden ikke vil medføre større Ulemper, saa vidt jeg kan se, og saa i øvrigt at overlade til Fremtiden, om vi skulle komme ind paa Fortsættelsesystemet — som blandt andet møder stærk Modstand hos en anden Forsvarer af den nuværende Lovgivning paa dette Omraade, det ærede Medlem fra Næsens (Berntsen) — og til mulig i sin Tid at gaa tilbage til den Bestemmelse, der nu gælder efter Lovet af 2den Maj 1855. Saa kom det ærede Medlem tilbage til Undervisningsinspektøren § 22, og han udtalte vedblivende sin Tvivl om, hvad denne Embedsmand skulde faa at bestille. Jeg tror ikke, at det er værd at fortsætte denne Diskussion videre, men jeg skal dog bemærke, at naar han lægger Ansvaret for, at det f. Eks. ikke fremgaar af Lovforslaget, at denne Embedsmand ikke skal være Departementschef, paa Ministeriet, saa staar der jo just i Anmærkningerne til denne Paragraf, at det skal han ikke være, det er temmelig udtrykkelig udtalt. Det ærede Medlem lod sig forlede af, at Lønningen er sat til 5,200 Kr. som Departementschefslønning. Det forekommer mig dog at være et noget mærkeligt Argument, men i øvrigt spille de 200 Kr. ingen Rolle, vi kunne godt sætte Lønningen til 5,000 Kr.; det skal ikke forandre min Stilling. At hans Stilling ikke skulde blive en lignende som den, der i sin Tid var tillagt de daværende Over-skoledirektører med Hensyn til Tilshuet med Skolerne og Afgang til at besøge Skolerne, har jeg ikke udtalt noget om. Det vilde ikke være udelukket, at han endog saa i meget vidt Omfang vil kunne gøre sig personlig bekendt med de tilsvarende Skoler, men nogen Tilshusret, nogen Myn- dighed, er der ikke egentlig tillagt ham. Paa § 9 skal jeg ikke komme videre ind, jeg har tidligere konstateret mit Standpunkt, og det glæder mig at kunne konstatere, at der fra alle Sider har været Enighed om, at den gældende Raldsret ikke er ideal, for saa vidt